

16/23. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY

Luxembourg, 2023. január 26.

A Bíróság ítélete a C-205/21. sz. | Ministerstvo na vatreshnite raboti (A biometrikus és genetikai adatok rendőrség általi nyilvántartásba vétele) ügyben

A gyanúsított személyek biometrikus és genetikai adatainak rendőrségi nyilvántartásba vétel céljából történő rendszeres gyűjtése ellentétes a különleges személyes adatok kezelése tekintetében biztosítandó fokozott védelem követelményével

A bolgár hatóságok által adócsalás miatt indított büntetőeljárás keretében V. S.-t egy haszonszerzés céljából, bűncselekmények Bulgária területen történő összehangolt elkövetésére létrehozott bűnszervezetben való állítólagos részvétele miatt gyanúsítottá nyilvánították. E gyanúsítottá nyilvánítást követően a bolgár rendőrség felhívta V. S.-t arra, hogy működjön együtt a daktiloszkópiai és fényképészeti adatok nyilvántartásba vétel céljából történő gyűjtése, valamint a DNS-profiljának létrehozása céljából végzett mintavétel során. V. S. nem járult hozzá ezen adatgyűjtéshez.

Azon nemzeti jogszabályra támaszkodva, amely előírja a szándékosan elkövetett, közzéadásra üldözendő bűncselekmények elkövetésével gyanúsított személyek „rendőrségi nyilvántartásba vételét”, a rendőri hatóságok azt kérték a Spetsializiran nakazatelen sadtól (szakosított büntetőbíróság, Bulgária), hogy engedélyezze V. S. genetikai és biometrikus adatai gyűjtésének kényszer alkalmazásával történő végrehajtását. A rendőri hatóságok keresetleveléhez csak a gyanúsítottá nyilvánításáról szóló végzés és az adatgyűjtést megtagadó nyilatkozatának másolatát csatolták.

E bíróságnak kétségei támadtak azzal kapcsolatban, hogy az említett „rendőrségi nyilvántartásba vételre” alkalmazandó bolgár jogszabály összeegyeztethető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájával (a továbbiakban: Charta) összefüggésben értelmezett 2016/680 irányelvvel,¹ és ezért előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult a Bírósághoz.

Ítéletében a Bíróság mindenekelőtt meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett a biometrikus és genetikai adatok rendőri hatóságok általi kezelése a 2016/680 irányelv értelmében nemzeti jog által engedélyezettnek tekinthető. Ezt követően az ezen irányelvben előírt, azon személyek kategóriája adatainak kezelésére vonatkozó követelmény végrehajtásáról fejti ki álláspontját, akik tekintetében alapos okkal feltételezhető, hogy bűncselekmény elkövetésében vettek részt, valamint a hatékony bírói jogvédelemhez való jog és az ártatlanság védelme elvének abban az esetben történő tiszteletben tartásáról, ha a nemzeti szabályozás lehetővé teszi az illetékes nemzeti

¹ A személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i európai parlamenti és tanácsi (EU) 2016/680 irányelv (HL 2016. L 119., 89. o.; helyesbítés: HL 2018. L 127., 7. o.).

bíróság számára, hogy engedélyezze az uniós jogalkotó által „különlegesnek” tekintett fenti adatok kényszer alkalmazásával történő gyűjtését. Végül azt a kérdést veti fel, hogy az ezen adatok rendszeres gyűjtését előíró nemzeti szabályozás összeegyeztethető-e a 2016/680 irányelvnek a kezelésükre vonatkozó rendelkezéseivel, az adatkezelésre alkalmazandó elvekre figyelemmel.

A Bíróság értékelése

Mindenekelőtt a Bíróság megállapítja, hogy a Chartával² összefüggésben a 2016/680 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy **a biometrikus és genetikai adatoknak a rendőri hatóságok által** nyomozási tevékenységük keretében, a bűnözés elleni küzdelem és a közrend fenntartása céljából **történő kezelését** a nemzeti jog **lehetővé teszi**, amennyiben az utóbbi az említett adatkezelés engedélyezésére vonatkozóan **kellően világos és pontos jogalapot** tartalmaz. Az a tény, hogy az ilyen jogalapot tartalmazó nemzeti jogalkotási aktus egyébiránt az általános adatvédelmi rendeletre,³ nem pedig a 2016/680 irányelvre hivatkozik, önmagában nem kérdőjelezi meg ezen engedélyezést, feltéve, hogy valamennyi alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezés értelmezéséből kellően világosan, pontosan és egyértelműen kitűnik, hogy a biometrikus és genetikai adatok szóban forgó kezelése a fenti irányelv, nem pedig az az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozik.

Ebben az összefüggésben, figyelemmel arra, hogy a releváns nemzeti jogszabály az általános adatvédelmi rendeletnek a különleges adatok kezelését szabályozó rendelkezéseire hivatkozott, miközben a 2016/680 irányelv ugyanezen adatokra vonatkozó rendelkezéseinek tartalmát adta vissza,⁴ a Bíróság megállapítja, hogy **e rendelkezések nem egyenértékűek**. Ugyanis, míg a különleges adatoknak az illetékes hatóságok által **többek között** a 2016/680 irányelv hatálya alá tartozó, **bűncselekmények megelőzése és felderítése céljából** történő kezelése **kizárólag feltétlen szükségesség esetén, az uniós jog vagy tagállami jog által előírt megfelelő garanciák mellett engedélyezhető**, az általános adatvédelmi rendelet ezen adatok kezelésének elvi tilalmát mondja ki, a kivételek felsorolása mellett. Noha a nemzeti jogalkotó ugyanazon jogalkotási eszköz keretében szabályozhatja a személyes adatoknak a 2016/680 irányelv hatálya alá tartozó célokból, valamint az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó egyéb célok érdekében történő kezelését, köteles meggyőződni, hogy nem áll fenn bizonytalanság e két uniós jogi aktus valamelyikének a különleges adatok gyűjtésére való alkalmazhatóságát illetően.

Ezenkívül, a 2016/680 irányelvnek a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott esetleges nem megfelelő átültetését illetően a Bíróság hangsúlyozza, hogy ezen irányelv **nem követeli meg**, hogy a hatálya alá tartozó adatkezelést megengedő nemzeti jogi rendelkezések **az említett irányelvre való hivatkozást** tartalmazzanak. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy amikor a nemzeti jogalkotó előírja a biometrikus és genetikai adatoknak az akár a fenti irányelv, akár az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó hatóságok általi kezelését, az egyértelműség és a pontosság érdekében kifejezetten hivatkozhat egyrészt a nemzeti jognak az ezen irányelv átültetését biztosító rendelkezéseire, másrészt pedig az általános adatvédelmi rendelet 9. cikkére, anélkül, hogy köteles lenne megemlíteni a fenti irányelvet. Mindazonáltal, ha **látszólagos ellentmondás áll fenn** a nemzeti szabályozás azon rendelkezései között, amelyek engedélyezik a szóban forgó adatkezelést, és azok között, amelyek azt látszólag kizárják, **a nemzeti bíróságnak e rendelkezéseket úgy kell értelmeznie, hogy továbbra is biztosítsa a 2016/680 irányelv hatékony érvényesülését**.

Ezt követően a Bíróság kimondja, hogy a 2016/680 irányelvvel⁵ és a Chartával⁶ **nem ellentétes az azt előíró**

² A Charta 52. cikkére tekintettel értelmezett 2016/680 irányelv 10. cikkének a) pontja.

³ A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) (HL 2016. L 119., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 314., 72. o.; HL 2018. L 127., 2. o.; HL 2021. L 74., 35. o.; a továbbiakban: általános adatvédelmi rendelet).

⁴ Az általános adatvédelmi rendelet 9. cikke, illetve a 2016/680 irányelv 10. cikke.

⁵ A 2016/680 irányelv 6. cikkének a) pontja.

⁶ A Charta 47. és 48. cikke, amelyek a hatékony bírói jogvédelemhez való jogról, illetve az ártatlanság vélelmének elvéről rendelkeznek.

nemzeti szabályozás, hogy amennyiben a közvadra üldözendő szándékos bűncselekménnyel gyanúsított személy megtagadja a rá vonatkozó biometrikus és genetikai adatok nyilvántartásba vétele céljából történő önkéntes együttműködést, **az illetékes büntetőbíróság köteles engedélyezni az említett adatgyűjtés kényszer alkalmazásával történő végrehajtását, anélkül hogy jogkörrel rendelkezne annak értékelésére, hogy alapos okkal feltételezhető-e**, hogy az érintett személy elkövette azt a bűncselekményt, amelynek elkövetésével gyanúsítják, **feltéve, hogy a nemzeti jog biztosítja e gyanúsítottá nyilvánítás azon feltételeinek hatékony utólagos bírósági felülvizsgálatát**, amelyekből az említett adatgyűjtés engedélyezése következik.

E tekintetben a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 2016/680 irányelv⁷ értelmében **a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az adatkezelők egyértelműen különbséget tegyenek az érintettek különböző kategóriáinak adatai között**, annak érdekében, hogy a személyes adatok védelméhez való alapvető jogukba ne különbségtétel nélkül, attól függetlenül avatkozzanak be, hogy milyen kategóriába tartoznak. E kötelezettség azonban nem feltétlen jellegű. Végül, mivel ezen irányelv olyan személyek kategóriájára utal, akik tekintetében alapos okkal feltételezhető, hogy bűncselekményt követtek el, a Bíróság pontosítja, hogy **a valamely személy bűnösségére vonatkozó elegendő számú bizonyíték fennállása főszabály szerint alapos okot jelent annak feltételezésére, hogy e személy elkövette a szóban forgó bűncselekményt**. Így a 2016/680 irányelvvel **nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely olyan természetes személyekre vonatkozó biometrikus és genetikai adatok nyilvántartásba vétel céljából, kényszer alkalmazásával történő gyűjtését írja elő, akikkel szemben elegendő bizonyíték áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy közvadra üldözendő szándékos bűncselekményt követtek el, és akiket ezen okból gyanúsítottá nyilvánítottak**.

Ami a hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartását illeti, mivel az illetékes nemzeti bíróság a gyanúsított személy különleges adatai kényszer alkalmazásával történő gyűjtésére irányuló végrehajtási intézkedés engedélyezése érdekében érdemben nem vizsgálhatja felül a gyanúsítottá nyilvánítás feltételeit, a Bíróság többek között hangsúlyozza, hogy az a tény, hogy ideiglenesen kivonják a bírósági felülvizsgálat alól azon bizonyítékok értékelését, amelyeken az érintett személy gyanúsítottá nyilvánítása alapul, a büntetőeljárás nyomozási szakaszában indokoltnak bizonyulhat. Az ilyen felülvizsgálat ugyanis e szakaszban akadályozhatja azon nyomozás lefolytatását, amelynek során ezeket az adatokat gyűjtik, és túlzott mértékben korlátozhatja a nyomozók azon képességét, hogy más jogsértéseket felderítsenek ezen adatoknak a más nyomozások során összegyűjtött adatokkal való összehasonlítása alapján. A hatékony bírói jogvédelem e korlátozása **tehát nem aránytalan, mivel a nemzeti jog utólagosan biztosítja a hatékony bírósági felülvizsgálatot**.

Ami az ártatlanság védelméhez való jognak a szóban forgó adatok gyűjtését engedélyező bírósági határozat általi tiszteletben tartását illeti, a Bíróság megállapítja egyrészt, hogy mivel a jelen ügyben ezen adatgyűjtés olyan személyek kategóriájára korlátozódik, akiknek a büntetőjogi felelősségét még nem állapították meg, nem tekinthető olyan jellegűnek, amely tükrözné a hatóságok azon meggyőződését, hogy e személyek bűnösök. Másrészt az a tény, hogy az a bíróság, amelynek határozatot kell hoznia az érintett személy bűnösségéről, a büntetőeljárás e szakaszában nem értékelheti az érintett személy gyanúsítottá nyilvánításának alapjául szolgáló bizonyítékok elégséges jellegét, garantálja az utóbbi számára az ártatlanság védelméhez való jog tiszteletben tartását.

Végül a Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a 2016/680 irányelvvel⁸ **ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely előírja a közvadra üldözendő szándékos bűncselekménnyel gyanúsított személy biometrikus és genetikai adatainak nyilvántartásba vételük céljából történő rendszeres gyűjtését, anélkül hogy rendelkezne az illetékes hatóság azon kötelezettségéről, hogy ellenőrizze és bizonyítsa egyrészt azt, hogy ezen adatgyűjtés feltétlenül szükséges a kitűzött konkrét célok eléréséhez, másrészt azt, hogy e célok nem érhetők el az érintett személy jogaiba és szabadságaiba való, kevésbé súlyos beavatkozást jelentő intézkedésekkel**.

⁷ A 2016/680 irányelv 6. cikke.

⁸ A 2016/680 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjával, valamint 8. cikkének (1) és (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 10. cikke.

E tekintetben a Bíróság hangsúlyozza, hogy a 2016/680 irányelv többek között **fokozott védelmet kíván biztosítani a különleges adatok kezelésével szemben**, amelyek közé a biometrikus és genetikai adatok is tartoznak, mivel az ilyen adatkezelés jelentős kockázatot hordozhat az alapvető jogokra és szabadságokra nézve. Az ott szereplő azon követelményt, hogy az ilyen adatok kezelése csak akkor megengedett **„ha arra feltétlenül szükség van”**, úgy kell értelmezni, mint amely az e különleges adatok kezelése jogszerűségének **szigorúbb feltételeit** határozza meg.⁹ Ráadásul e követelmény hatályának meghatározása során olyan adatkezelési elveket is figyelembe kell venni mint **a célhoz kötöttség és az adattakarékosság elve**.

Ebben az összefüggésben főszabály szerint **ellentétes ezzel a követelménnyel** az a nemzeti jogszabály, amely előírja a közbiztonságra üldözendő szándékos bűncselekménnyel gyanúsított személyek biometrikus és genetikai adatainak nyilvántartásba vételük céljából történő rendszeres gyűjtését. Az ilyen szabályozás ugyanis különbségtétel nélkül és általánosan a gyanúsított személyek többsége biometrikus és genetikai adatainak gyűjtéséhez vezethet, mivel a „közbiztonságra üldözendő szándékos bűncselekmény” fogalma különösen általános jellegű, és **nagyszámú bűncselekményre alkalmazható, azok jellegétől és súlyosságától, e bűncselekmények különleges körülményeitől, az e bűncselekmények és más folyamatban lévő eljárások közötti esetleges kapcsolattól, az érintett személy büntetett előéletétől vagy egyéni profiljától függetlenül**.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az ítélet [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon.

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

Kövesse a híreket!

⁹ A 2016/680 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjából és 8. cikkének (1) bekezdéséből következő feltételekre tekintettel.